

ritò igitur Pastorale officium ars artium dicitur, et onus Angelicis humeris formidandum. Quantum enim iudicii requiritur ad regendos homines, quorum mira diversitas, incredibilis inconstantia, nulla sinceritas? Quantum luminis ad occulta cordium penetranda, quod Dei proprium est, et ad intentiones discernendas? Quantum prudentiæ ad diversorum propensiones dignoscendas? quantum diligentiae, ut abstrahatur anima à peccato? quantum industriæ ad obstandum tentationibus? quantum solertiæ ad avertendas malorum occasiones? quantum scientiæ ad moderandam conscientiam? quantum fortitudinis ad coercendos peccatores? quantum virtutis ad resistendum adversariis? quantum patientiæ in tolerandis imperfectis? quantum constantiæ in bonis promovendis? quantum denique habilitatis ad omnia iustitiæ munera exercenda? Hæc omnia sine speciali Dei gratia vix possunt in uno homine reperiri: ac proindè animarum cura sine manifesta Dei vocatione acceptanda non est: tum diù considerandum, quid valeant humeri, quid ferre recusent. Non debet præesse, qui non potest prodesse.

CAPUT XLIV.

OMNIBUS CHRISTIANIS NECESSARIAM ESSE ORATIONEM.

Tanta est necessitas Orationis, ut Fidei dogma sit, neminem sine illa salutem consequi posse. Quis

enim potest Deum vocantem sequi, nisi dono gratiæ adjuvetur; ejus autem auxilium quis potest sine oratione promereri? Idcirco docet Scriptura, oportet semper et sine intermissione orare (1); quia semper et in omnibus auxilio Dei indigemus. Semper autem orat, qui orandi tempora nullo unquam die prætermittit. Semper orat, qui omnia quæcumque agit purissima intentione ad Deum refert; oratio enim nihil aliud est quàm elevatio mentis in Deum. Semper orat, qui efficax orandi desiderium in corde jugiter conservat: nam ipsum desiderium oratio est. Benè orat qui benè vivit. Nemo vitiosus, nemo impius, nemo desertor fuit, qui non priùs omne orandi studium abjecerit. Oratio canalis est per quem fluunt in animam rivuli divini gratiæ: eà deficiente, arescit anima et sensim perit. Nec sufficit aliquot preces voce tantùm absque ulla attentione et reverentiâ, ut plerique faciunt, persolvere: nam de his conqueritur Deus dicens: *Populus hic labiis me honorat: cor autem eorum longè est a me* (2). Et qui sic orat non evadet prophetæ comminationem cæmentis: *Oratio ejus fiat in peccatum* (3). Mendacia sunt et inania verba, cum quis scelus operatur et psallit Deo: *Iniquitatem odio habui, et abominatus sum* (4). Totus in patinis est et dicit: *Oblivus sum comedere panem meum* (5), ridet tota die vanisque gaudiis diffluit, et ait: *Fuerunt mihi la-*

(1) Luc., xviii, 1. — I. Thess., v, 17.

(2) Isai., xxix, 13. — Mat., xv, 8.

(3) Ps., cviii, 7.

(4) Ibid., cxviii, 163.

(5) Ibid., ci, 5.

crymæ meæ panes die ac nocte (1). Mandatis Dei non paret et psallit: *Maledicti qui declinant a mandatis tuis* (2). Execrabiles sunt hujusmodi orationes, iram Dei erga orantem provocant, et duris supplicis castigari merentur. Nemo autem Christiani nomine dignus est, nisi saltem bis in die, mane cum surgit et vespere antequam cubitum eat, mentem ad Deum elevet, et aliquo spatio temporis ferventer oret, ut tantumdem diei reficiendæ animæ tribuatur, quantum corpori nutriendo impenditur. Nec unquam dimittenda aut diminuenda oratio, quamvis aridi in ea et omni consolatione ac spiritus suavitate, qui orat destitutus sit: vera enim devotio et solida animi jucunditas, non in fervoris affluentia, non in sensibili dulcedine, non in mollibus quibusdam affectibus et lacrymis consistit; nam etiam Turcæ et alii infideles in suis precibus et sacrificiis hæc interdum experiuntur; sed in prompta voluntate serviendi Deo et à peccatis abstinendi. Quæ Dei sunt non sensu, sed sola fide percipiuntur.

CAPUT XLV.

QUÆ DISPOSITIO AD ORANDUM REQUIRATUR.

Multi sunt qui methodum et regulas perquirunt quibus discant orare Deum, ac si oratio veluti ars quædam et opificium foret, quod certis quibusdam

(1) Ps., xlii, 4.

(2) Ibid., cxviii, 21.

legibus contineretur. Non damno præcepta orandi à sanctis et piis viris præscripta, sed sola non sufficiunt, nisi adsit continua cordis et sensuum custodia, sine qua Spiritus orationis haberi non potest. Cor enim totâ die dispersum et dissipatum, et in vanis hominum fabulationibus occupatum, quomodo poterit in oratione ad Deum accedere et de maximo salutis negotio cum illo agere? Magna hæc hominum illusio est existimantium, se posse brevissimo horæ intervallo rem homini terreno difficillimam peragere, à qua totâ die alieni fuerunt, et de qua antea nec quidem cogitarunt. Oratio mentem requirit puram, et à rerum terrenarum imaginibus liberam, ut soli Deo vacare possit. Nulla ad eam magis idonea dispositio, quam integritas vitæ et morum innocentia. Qui ejus studio incumbere et in eo progredi cupit, tanti debet cœlestia æstimare, ut terrenis veluti mortuus sit, nullumque in eis solatium inveniat. Bona est oratio, quam fides et humilitas comitantur.

CAPUT XLVI.

CUR MULTI EX ORATIONE NIHIL PROFICIENT.

Pauci sunt qui ex oratione et meditatione fructum percipiant, quia rebus quas meditantur, contrariam dispositionem et sensum habent; nec se offerunt Deo tanquam victimam et holocaustum ad omne ejus beneplacitum perficiendum. Ipsum quidem precan-

tur, ut eos doceat cognoscere et facere voluntatem suam; sed nihilominus contra Dei voluntatem multa operari non cessant, quia duplicis cordis sunt; unum Deo expandunt in oratione, alterum sibi reservant, nec dicunt cum Propheta: *In toto corde meo exquisivi te* (1). Alii spiritu curiositatis et superbiæ impulsus, sublimioribus speculationibus occupantur, quæ ad vitia cognoscenda et eradicanda parum vel nihil conferunt, et si aliquandò voluntatem excitant ad gemitus et suspiria, ea tamen suavitate statim evanescente, impatientes remanent, sui consilii tenaces, refractarii ac iisdem semper vitiis irretiti. Atque hinc fit, ut repentinæ conversiones ex vehementi commotione provenientes, ut plurimum, non durent, quia cessante illâ vi quæ voluntatem quodammodò rapuit, ipsa quoque motio desinit, et homo ad vitia quibus assuevit relabitur. Alii instinctu propriæ delectationis, ad orationem accedunt tanquàm ad fontem suavitatis, non Deum sed se ipsos quærentes, ut spiritualis dulcedinis ubertate reficiantur. Alii orationis emolumentum ex veri et falsi notione metiuntur, et hi omninò sibi imponunt, quia multa discere in oratione et nihil operari magna diaboli deceptio est. Nihil homini prodest oratio, quamvis ad cælum rapiatur et audiat arcana verba quæ non licet homini loqui, nisi exuto spiritu mundi, sentiat in se augeri promptam erga Deum voluntatem. Benè orat qui nihil scire, nihil habere desiderat, nisi Christum et hunc crucifixum.

(1) Ps., cxviii, 10.

CAPUT XLVII.

NUNQUAM STUDIUM ORATIONIS OMITTENDUM.

Error communis est, meditationem rem difficillimam esse, cùm tamen nemo sit qui non quotidie meditetur. Quid est enim meditari, nisi rem aliquam mente revolvere? Hoc autem continuo facimus à mane usque ad vesperam; sed ut plurimum noxia et vana meditamur. Cur igitur mysteria Fidei et quæ salutis nostræ sunt non meditamur? His jugiter occupari mens nostra facillimè posset, si eam avertere à rerum terrenarum curis conaremur. Hac de causa ad orationis studium inepti sumus, quia sensibus mori et Christi crucem atque ignominiam amplecti volumus. Sæpè etiam orationem omittimus ut bonis operibus extrinsecis incumbamus, ex quibus nullus vel exiguus provenit fructus, quia lumina destituimur ad benè agendum necessario, quod nisi in oratione percipitur, et illa peragimus extra ordinem supernæ gratiæ nostro potius quàm divino impulsu. Maximus autem error est, interiora propter exteriora negligere. Sicut corpus quotidianâ destitutum alimonia paulatim deficit et perit; ita languet anima, ac velut exanimis fit, nisi oratione, quæ cibus ipsius est, singulis diebus nutriatur. Cibo autem indiget eo frequentiori, quò plura ac majora habet contraria quàm corpus. Ipsam enim tum ea omnia per consensum vexant quæ corpori molesta sunt, frigus, æstus, ægritudo, fames, sitis et alia ejusdem generis; tum

corpus ipsum et sensus, concupiscentia, dæmon et mundus. Cùm autem oramus, Deum quærere et invocare debemus in penetralibus animæ, in interiori homine in quo ipse habitat sicut in templo suo. Quarè verba sonantia ad orandum necessaria non sunt, sed in spiritu et veritate Deum orare et adorare oportet. Conceptis verbis, preces effundere illis necesse est, qui nesciunt in abdito mentis cum Deo loqui, et ea quibus indigent proprio sermone exprimere. Publicæ item Ecclesiæ preces voce et cantu promuntur, ut audiant fideles et ædificentur, votisque consentientibus eleventur in Deum. Cæterum templum Dei et locus orationis nos ipsi sumus, et regnum Dei intra nos est.

CAPUT XLVIII.

CONDITIONES BONÆ ORATIONIS.

Ut perfecta sit oratio, quã aliquid à Deo petimus, debet orans solius Dei amore ad id quod postulat excitari. Quamvis enim res ipsa bona et amabilis sit, tutius tamen et perfectius est eam petere et amare, quia Deus vult ne sub velo bonitatis rei lateat perniciosus amor sui. Basis orationis Fides viva est et præsentia Dei, ad quem accedendum cum simplicitate, sicut infans ad ubera matris fertur nihil discernens. Qui, dum orat, se orare considerat, non est perfectè attentus orationi, mentem enim et intentionem à Deo divertit quem orat, ut attendat

orationi quã orat. Et sic sæpè contingit, ut incidat in distractiones, cùm eas nititur evitare. Ideò in oratione valdè commendatur simplicitas, quãcumque alienã consideratione sublatã; ferventiùs siquidem orat qui nescit se orare, soli Deo attendens quem orat. Nulli autem evagationi obnoxia mens erit, quæ Deum semper præsentem habuerit. Nam quò evagari poterit quæ se totam in oceanum immensæ divinitatis immerserit? Quòcumque se vertat, indè nunquàm emerget. Quod si Deo permittente multæ contingant distractiones, non erit oranti inutilis oratio sua, si in illis expellendis strenuè dimicaverit. Aderit Deus decertanti, quamvis procul videatur abesse. Faciliùs tamen vincuntur avertendo ab eis mentem easque spernendo, quàm contra pugnando: eã enim pugna sæpè fit ut fortiùs animo imprimantur et magis infestæ sint. Oratio arida et expers omnis consolationis eò gratior est Deo quò minùs grata naturæ est.

CAPUT XLIX.

GRATIA, ET MODUS ORATIONIS DUPLEX.

Sicut viatores, dum iter agunt, semper locum in mente habent ad quem proficiscuntur; ita qui orant ad finem orationis, qui est unio cum Deo, animi intentionem indesinenter dirigere debent, eo sibi præfixo scopo, ut, sublati impedimentis, ad eam unionem disponantur. Inanis est orantium labor, si

aliud in oratione exquirunt. Cùm verò duplex sit oratio : una communis , quæ conatu et industriâ nostrâ fit, præveniente tamen et cooperante gratiâ Dei; nemo enim , ut docet Apostolus (1) , potest dicere Dominus JESUS, nisi in Spiritu Sancto : altera singularis et infusa, quæ non est in potestate nostra, sed à Deo infunditur quibus et quandò vult; utraque sanè desiderari et peti ab illo potest, qui facit nos quærere ut inveniamus, petere ut accipiamus, pulsare ut aperiatur nobis; soli tamen meditationi modo communi et consueto vacandum est , nisi quis divinâ inspiratione et vocatione ad altius orationis genus elevetur. Gratia autem meditationis nihil aliud est, quàm facilitas mentem ad Deum elevandi , sanctos affectus concipiendi et effundendi cor suum ante conspectum Domini Dei sui. Hanc Deus humilibus largiri solet, qui non confidunt in virtute sua ejusque opem implorant , ut , à quo datur orandi præceptum, ab ipso petatur auxilium, quia omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens à Patre luminum. Ideò incipienda est oratio à confessione nostræ impotentiae et fragilitatis, à detestatione peccatorum, quia justus initio orationis accusator est sui, et à rectitudine intentionis, nullo sibi proposito fine, nisi adimplendæ divinæ voluntatis de qua dicit Apostolus: *Hæc est . . voluntas Dei, sanctificatio vestra* (2). Qui aliter orat divinæ misericordiæ ostium contra se claudit.

(1) I. Cor., xii, 3.

(2) I. Thees., iv, 3.

CAPUT L.

FONS OMNIUM BONORUM ORATIO.

Quod de Sapiëntia scriptum est, hoc verè de oratione dici potest : *Super salutem et speciem dilexi illam, et proposui pro luce habere illam: quoniam inextinguibile est lumen illius. Venerunt autem mihi omnia bona pariter cum illa, et innumerabilis honestas per manus illius, et lætatus sum in omnibus: quonia m antecedebat me ista... et ignorabam quoniam hor um omnium mater est... Infinitus enim thesaurus est hominibus: quo qui usi sunt, participes facti sunt amicitia Dei* (1). Oratio quippè fons gratiæ est, virtutum parens, mentis illuminatio, mœrentium consolatio, lætantium jucunditas, cibus animæ, omniumque bonorum origo et custodia. Hæc iram Dei placat, veniam peccatorum impetrat, expellit vitia, liberat à periculis et divini amoris in nobis ignem accendit. In ea omnium virtutum actus exercentur. Prima verò ante omnes occurrit Fides; nemo enim oraret nisi crederet Deum esse præsentem, et preces clamantium ad se audire, easque posse et velle, si justè petimus, exaudire. Spes erigitur quia maximam in Dei ope et misericordia fiduciam habemus. Charitas excitatur divinæ bonitatis consideratione, quæ urget nos ad ipsum super omnia diligendum. Per eam discimus adimplere omnem

(1) Sap., vii.

justitiam, et justorum prudentiâ omnia perpendere. Fortitudo exercetur, quia orans firmiter statuit servire Deo et pro ejus amore adversa omnia tolerare. Temperantiæ actus eliciuntur, quia mens orantis à terrenis et corporeis abhorrens cœli delicias degustat. Dona quoque Spiritûs Sancti vim suam exerunt, quia intellectus de æternis illuminatur, Dei sapientiâ fruitur, ipsique Deo appropinquans omnes creaturas scientiæ dono pro nihilo habet: tum luce uberiori perfusus in rerum agendarum dispositione per donum consilii non fallitur: ad orandum pro aliis pietate impellitur: divinæ Majestatis celsitudine apprehensâ ejus timorem concipit, et ad multa pro Christo toleranda fortitudine roboratur. Multis ergo virtutibus fulget qui multùm orationi incumbit.

PARS SECUNDA.

DE MODERANDIS ANIMI AFFECTIONIBUS, ET DE STUDIO VIRTUTUM.

CAPUT I.

QUERENDA VERITAS, FUGIENDA VANITAS.

Veritatem omnes desiderant, omnes commendant, sed ubi ea sit pauci cognoscunt; nam si scirent ubi esset, nihil amplius quærerent, nihil præter illam amarent. Et quidem in rebus mortalibus eam non esse evidens est. Quidquid enim in aliquo loco est, nullo modo permanere potest, si illud in quo est non permaneat: mortalia autem esse desinunt, quia intereunt ac propterea in illis non est veritas. Quærenda igitur est in rebus immortalibus, quæ verè sunt et in æternum futuræ sunt: quærenda in virtute, quæ nihil aliud est quàm æqualitas vitæ in omnibus veritati consentiens, exclusâ vanitate et rerum pereuntium cohibito appetitu. Veritati enim congruit homo, cum animi motus ratio regit et spiritus Dei in eo dominatur. Quod si cupiditatum tyrannico imperio subsit, à veritate in vanitatem defluit, et variis ac contrariis perturbationibus agitur, hinc timore, indè desiderio, hinc anxietate, indè